

Vizbi. UNIZG – Virtualne zbirke Sveučilišta u Zagrebu

Tatijana Petrić

Sveučilište u Zagrebu najstarije je, najveće, u akademskom i istraživačkom smislu, vodeće sveučilište u Republici Hrvatskoj. Kao takvo, ono ima posebnu ulogu i odgovornost u očuvanju i unaprjeđenju nacionalnoga intelektualnoga, znanstvenoga i kulturnoga naslijeđa te u jačanju međunarodne prepoznatljivosti i atraktivnosti hrvatskoga visokog obrazovanja i znanosti te je stoga jedan od ciljeva Sveučilišta osigurati razvoj u skladu sa potrebama društva. Informacijsko-komunikacijske tehnologije su temelj ekonomije i društva 21. stoljeća, one omogućavaju prijenos i uporabu svih vrsta informacija i govori se o digitalnoj transformaciji. Knjižnice aktivno sudjeluju u tom procesu i njihova je društvena zadaća osigurati prijenos i pristup znanju, korištenje dostupnih izvora, a izvor informacija je sama knjižnica. Visokoškolske knjižnice podržavaju znanstvena istraživanja i obrazovni proces, rezultate nakladničke djelatnosti, aktivnosti koje prezentiraju u digitalnom obliku, te sudjeluju u procesu okupljanja digitalnih objekata u već znanom DABAR-u i u budućoj Hrvatskoj digitalnoj knjižnici. Kroz sve vrste digitalnih zbirki knjižnice aktivno podržavaju inicijativu otvorene znanosti, otvaranjem zbirki znanstvenicima, studentima i građanima.

Na putu prema otvorenoj znanosti i otvorenom pristupu, digitalizirana građa želi se dati na uvid istraživačima, studentima, učenicima i široj javnosti. Digitalizacijom se izvorna i osjetljiva građa istovremeno štiti od čestog korištenja i izlaganja neodgovarajućim mikroklimatskim uvjetima, dok se izvorno digitalizirani sadržaj okuplja, štiti, pohranjuje i osigurava se dostupnost, čime se daje potpora znanstvenoj komunikaciji.

Odgovarajući na zahtjeve suvremenog umreženog društva Sveučilište u

Zagrebu pokrenulo je u 2020. godini projekt Virtualne zbirke Sveučilišta u Zagrebu, skraćenog naziva Vizbi. UNIZG, u suradnji sa sastavnicama Sveučilišta. Projekt provodi Središnji ured za koordinaciju knjižnica Sveučilišta u Zagrebu, a javnosti je predstavljen u studenome 2021. te je ovo jedno od prvih prilika za prikaz portala i njegova sadržaja.

U prvoj godini projekta na digitalizaciji građe i uspostavi digitalnog sustava suradnici su: Filozofski fakultet, Pravni fakultet, Muzička akademija, Agronomski fakultet, Odjel za geografiju Prirodoslovnomatematičkog fakulteta, Kineziološki fakultet i Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu. Građa je digitalizirana u sklopu redovne djelatnosti Sveučilišta u Zagrebu kao i navedenih fakulteta te kroz programe digitalizacije arhivske i knjižnične građe Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. Skenirana građa opisana je i objavljena u sustavu Indigo i dostupna je portali Vizbi. UNIZG na mrežnoj stranici Sveučilišta u Zagrebu. Za tehničku platformu je odabran sustav Indigo tvrtke ArhivPro koji je omogućio stvaranje pojedinih baza, digitalnih objekata i metapodataka, istovremeno stvarajući zajednički sustav prikaza kroz pojedine baze, virtualne zbirke, znanstvena područja, različite vrste građe i pretraživanje po naslovu djela ili imenu osobe. U podlozi sustava Indigo za knjižnični opis koristi se format UNIMARC i ISBD, a u sustav je implementiran i ISAD(G) za višerazinski opis arhivskoga gradiva. Današnja tehnologija semantičkog weba, koja se u posljednje vrijeme vrlo brzo razvija, omogućava istraživanje i tematsko povezivanje opisanih zapisa. Portal Vizbi. UNIZG na jednom mjestu omogućuje pristup podacima koji su fizički smješteni u knjižnicama, arhivima i muzejskim zbirkama Sveučilišta, ali objedinjeni u virtualnom okruženju. Napominjemo kako je

u sustavu Indigo moguće prikazati i opisati sve vrste građe, bila ona iz knjižnica, arhiva ili muzeja, budući da Sveučilište u Zagrebu uz znanstvenu imai bogatu kulturnu baštinu.

Sveučilište u Zagrebu je jedan od partnera portala i projekta Znameniti Hrvati te će stoga dio građe biti vidljiv i na portalu Znameniti.hr. Na portalu će se objediniti građa Sveučilišta na svih medijima, a sadrži i poveznicu na virtualne izložbe: trenutačno su to Sveučilište u Zagrebu – jučer, danas, sutra i Topoteka Sveučilišta u Zagrebu.

Knjižničari, kao i ostali djelatnici koji rade u baštinskim ustanovama, shvatili su mogućnost digitalnih tehnologija, u kojima se digitalni objekt uz pomoć alata može iskoristiti za daljnja znanstvena istraživanja. Implementirana je podrška za okupljanje raznih vrsta pohranjenih digitalnih objekata u virtualne zbirke. Razvijaju se alati za pristup, istraživanje i analizu digitalizirane građe i stvara se infrastruktura za suradničko okruženje: uz mogućnost rada na istom digitaliziranom dokumentu više udaljenih istraživača i ponovno korištenje podataka znanstvenog istraživanja dolazi se do digitalne humanistike koja je dio otvorene znanosti. Otvorenim pristupom široj javnosti se omogućuje uvid u znanstvenu i kulturnu baštinu Sveučilišta u Zagrebu. ■

Vizbi. UNIZG: <https://unizg.eindigo.net>

